

Verklaring erfgoedvoorwerpen

Van wie is die koffer? IJsselstein

In de koffer zitten tal van voorwerpen die de (fictieve) eigenaar heeft bewaard omdat ze persoonlijke, emotionele waarde hebben. In les 5 komt de eigenaar de koffer ophalen en vertelt aan de kinderen zijn/haar verhaal en het verhaal achter de voorwerpen. Hieronder kun je kort lezen over een aantal belangrijke voorwerpen en daardoor meer vertellen over vroeger en een beetje over IJsselstein.

Oma was coupeuse: Speldenkussen, vingerhoedje, stoffenwaaier en meetlint

In het verhaal, dat bij de koffer hoort, is de oma van de eigenaar coupeuse, ofwel kleermaakster in IJsselstein. Van oudsher was kleermaker een ambacht; vroeger was het immers veel gebruikelijker dat kledingstukken zelf gemaakt werden. Rijkere mensen konden het zich veroorloven om kleding te laten 'aanmeten' door een kleermaker. Een gewenst kledingstuk werd met een knippatroon uit de gekozen stof geknipt en in elkaar gezet. Vaste attributen waren – naast de naaimachine - het speldenkussen, het krijtpompje om de plek van de zoom met krijt aan te geven, het meetlint, het vingerhoedje om de vinger te beschermen tegen het prikken van de naald of spelden. Tegenwoordig hangen de meeste kledingwinkels vol kleding die in een fabriek zijn geproduceerd, vaak grootschalig en goedkoop, veelal uit Azië.

Wilgentenen: hoepmakerij

In het begin van de negentiende eeuw bestond er een duidelijk onderscheid tussen de stad IJsselstein en het omliggende platteland. In het stadje waren veel ambachtsslieden actief: timmermannen, kleermakers, schoenmakers, bakkers en smeden. Ook is er in de 19^e eeuw sprake van een bloeiende hoepmakersbedrijvigheid. In een hoepmakerij werden van wilgentenen hoepen of hoepels gebogen die werden gebruikt voor botervaatjes en andere tonnetjes. De hoepmakerijen ontstonden door de grienden: aanplanten van els en wilg. De polders rond IJsselstein waren erg nat en daardoor ongeschikt voor agrarische activiteiten, maar wel geschikt voor het laten groeien van wilgentakken! De takken werden opgeslagen in grienschuren en van de takken werden manden en hoepels gemaakt. In 1880 waren er maar liefst bijna 100 hoepelmakers in IJsselstein op een bevolking van iets meer dan 1100 bewoners! Door de komst van ijzeren banden en andere verpakkingen is de hoepmakerij verdwenen. De grienschuren zijn een blijvende herinnering aan dit verdwenen beroep.

Bijzondere band met de Oranjes: 'vers' paard

IJsselstein is lang geleden als de 'bruidsschat' van Anna van Buren in het bezit gekomen van de Oranjes; toen Anna trouwde met Willem van Oranje. De Oranjes bestuurden IJsselstein niet zelf, maar er werd een hoge ambtenaar benoemd (de drost) die namens de baron het dagelijks bestuur van de baronie voor zijn rekening nam. In 1795 veroverden de Fransen ons land en kwam er een einde aan de baronie IJsselstein, maar de speciale band met de Oranjes bleef wel bestaan. In de achttiende eeuw ontstond een traditie die de bijzondere band met de Oranjes onderstreepte: namelijk dat elke baron of barones de stad IJsselstein tenminste eenmaal tijdens zijn of haar regeerperiode zou bezoeken. En zo gebeurde. Alle koninginnen en ook koning Willem-Alexander hebben IJsselstein bezocht en kregen traditiegetrouw een 'vers' paard aangeboden bij hun komst. Deze traditie stamt nog uit de tijd dat mensen per paard reisden. Bij het vertrek van de baron moest dan een 'vers' paard klaarstaan voor de terugreis.

Bijtring: erfstuk van oma

In het sleutelkistje zit een bijtring met een zilveren voorwerp eraan. Dergelijke bijtringen kregen baby's als hun tandjes doorkwamen zodat ze erop konden kauwen tegen de pijn. Omdat deze bijtringen zo fraai zijn, worden ze vaak als erfstuk doorgegeven aan een volgende generatie. Ook de eigenaar van de koffer bewaart zijn bijtring in een speciaal kistje zodat hij/zij hem straks kan doorgeven aan zijn/haar (klein)kind.